

ЖАРИЯЛАУ ЭТИКАСЫ

1. Жалпы ережелер

1.1. Баспа қызметінің этикасы – жариялау процесіне қатысушыларды (автор немесе авторлар, рецензенттер, редакторлар, баспагерлер) басшылыққа алуы тиіс және олардың өзара қарым-қатынасын реттейтін белгілі және жалпыға танылған принциптердің, нормалар мен ережелердің жиынтығы.

1.2. (Комитет) әзірлеген халықаралық стандарттарға негізделеді. қосұлы басылым Этика , COPE).

1.3. Жариялану этикасы нормалары мен ережелерін қолдану салалары:

- автордың (авторлардың) ғылыми мақалаларын дайындау және ұсыну;
- автор (авторлар) мен рецензенттер арасындағы өзара әрекет;
- авторлардың өзара әрекеттесуі;
- автор (авторлар) мен журнал редакторларының өзара әрекеттесуі;
- автордың (авторлардың) құқықтары;
- баспалар мен оқырмандар арасындағы қарым-қатынас;
- жариялау қызметіне қатысушылар арасындағы конфликттік жағдайлар.

1.4. Жариялану этикасының сақталуын журналдың редакциялық алқасы, бас редакторы қамтамасыз етеді.

1.5. Ғылыми мақалаларды дайындау мен жариялаудың барлық кезеңдерінде жариялау этикасының сақталуын бақылайтын жоғары орган төраға басқаратын редакциялық алқа болып табылады.

2. Автор(лар) үшін жариялау этикасы

2.1. Мақаланы бір немесе бірнеше авторлар (бірлескен авторлар) дайындап, жариялауға жібере алады. Автор (авторлар) « QAZAQTANÝ» журналында жариялау үшін Ережеге сәйкес әзірленген мақаланы ғылыми журналдың веб-сайтында көрсетілген электрондық пошта арқылы редакциялық алқаға жібереді.

2.2. Мақала автордың (авторлардың) толық тиесілігін қамтуы керек: ғылыми дәрежесін, атағын, лауазымын, ұйымның толық атауын, ұйымның пошталық мекенжайын, ел атауын, электрондық поштаны көрсету .

2.3. Автор (авторлар) жариялауға ұсынған мақалада мыналар болуы керек:

- оның авторы (авторлары) алған жаңа, түпнұсқа ғылыми нәтижелер;
- ақиқат, сенімді, теориялық және эмпирикалық негізделген, логикалық дәйекті, нақты баяндалған ақпарат;
- басқа зерттеушілердің идеяларын келтірген немесе пайдаланған кезде библиографиялық сілтемелер (авторлар мен дереккөздер);
- автордың (авторлардың) бұрын жарияланған ғылыми еңбектерін сөзбе-сөз көшірген жағдайда ғана зерттеулер мен жаңа тұжырымдарға негіз бола алатын шығыс деректерінің көрсеткіші;
- кез келген қаржылық қолдау көздерінің көрсеткіші.

2.4. Автор (авторлар) жариялауға ұсынған мақалада мыналар болмауы керек:

- жалған және/немесе бұрмаланған ақпарат;
- плагиат.

2.5. Автор (авторлар) жариялауға ұсынған мақалада мыналар болмауы керек:

- бұрын баспа және электронды БАҚ-та жарияланған;
- басқа да баспа және электрондық БАҚ-та жариялауға жіберілген.

2.6. Авторлар зерттеуге елеулі үлес қосқан барлық бірлескен авторлардың және жобаға қатысушылардың аты-жөнінің көрсетілуін және барлық бірлескен авторлардың ғылыми жұмыстың соңғы нұсқасымен танысып, оны басып шығаруға келісімін беруін

қамтамасыз етуі керек .

2.7. Автор (авторлар) мақаланы редакциялық алқаның қарауына ұсына отырып, редакциялық алқа белгілеген мерзімде оны өзгерту (өңдеу, кемшіліктерді жою) процесіне қатысуға міндеттенеді.

2.8. Мақаланың барлық авторлары ғылыми жұмыстың соңғы нұсқасымен таныс болуы және оны жариялауға жазбаша келісімін беруі қажет.

3. Редакция мен журналдың жарияланым этикасы

3.1. Журналдың редакторлары белгіленген мерзімде:

- авторға (авторларға) мақаланың қабылданғаны, тіркелгені және қарауға қабылданғаны туралы жазбаша түрде, электрондық пошта арқылы хабарлау;

- шолулар және авторлардың мақаланы ұсыну және пішімдеудің белгіленген ережелерін сақтауын тексеру негізінде оны жариялауға қабылдау немесе бас тарту туралы шешім қабылдау;

- редакциялық алқаның мақаланы жариялауға рұқсат беру немесе одан бас тарту туралы шешімі туралы авторға (авторларға) жазбаша хабарлауға (себептерін көрсете отырып);

- авторды (және бірлескен авторларды) оның өтініші және бірлескен авторлардың өтініштері бойынша келіп түскен рецензиямен (пікірлермен) таныстыру;

- рецензенттің (рецензенттердің) ескертулеріне сәйкес мақаланы авторға (авторларға) оны қайта қарауға жіберу;

- Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес түпнұсқалық шолулар мен анықтамалардың сканерленген көшірмелерін сақтауға;

- мақаланы түзетуден кейін редакциялауға жіберу;

- редактор көрсеткен кемшіліктерді жою үшін мақаланы өңдегеннен кейін авторға (авторларға) жіберу;

- журналда мақалаларды, әдетте, олардың түсу тәртібімен жариялауға;

- авторға мақаласының жарияланғаны туралы жазбаша хабарлау.

3.2. Редакциялық алқа қамтамасыз етеді:

- авторлық құқықты сақтау;

- мақаланы дайындау мен жариялаудың барлық кезеңдерін өтудің белгіленген мерзімдерін сақтау;

- мақаланы дайындауға барлық қатысушылардың өзара әрекеттесуі (автор/авторлар, редактор, аудармашы);

3.3. Журналдың редакциялық алқасы мақаланы жариялау немесе одан бас тарту туралы түпкілікті шешім қабылдауға құқылы.

3.4. Редакциялық алқа:

- оның түскен уақытына қарамастан, жариялау этикасын сақтамау фактілері туралы әрбір хабарламаны қарайды;

- жариялау этикасын сақтамау фактілері расталған жағдайда, не теріске шығаруды, не кешірім сұрауды, сондай-ақ мақаланы қайта қарау туралы ақпаратты жариялау міндетті;

- басылым қызметінің барлық кезеңдерінде жарияланым этикасының сақталуы және/немесе барлық бұзушылықтары туралы редакциялық алқаға және Бас редакторға есеп береді.

3.5. Журналдың редакциясы оны жүзеге асырудың барлық кезеңдерінде басылым қызметіне қатысушылар арасындағы жанжалдардың алдын алу және/немесе жою шараларын қабылдайды.

4. Рецензенттер (сарапшылар) үшін жариялау этикасы

4.1. Ғылыми журналдың Редакциялық кеңесіне ұсынылған барлық мақалалар екі жақты соқыр рецензиядан (ғылыми сараптамадан) өтеді.

4.2. Рецензент мақаланың ғылыми бағытына сәйкес журналдың редакциялық алқасы ұсынған рецензенттер арасынан журнал редакторларымен тағайындалады.

4.3. Мақала рецензенттері Редакциялық кеңестің мүшесі, бірлескен авторлар немесе мақала авторының өзі бола алмайды.

4.4. Рецензент зерттеудің өзектілігі, оның журнал профиліне сәйкестігі, нәтижелердің жаңалығы мен сенімділігі, материалды ұсыну деңгейі мен анықтығы туралы дәлелді сын тұжырымдайды және өз пікірін басқарма бекіткен нысан бойынша ұсынады. Журналдың редакциялық алқасы.

4.5. Рецензенттердің ұсыныстары мақаланы жариялау туралы түпкілікті шешім қабылдау кезінде журнал редакторлары үшін негіз болып табылады.

4.6. Тексеру объективті және тәуелсіз болуы керек.

4.7. Рецензент тарапынан автордың жеке басына қатысты сындар алынып тасталды. Мақалалар авторлардың қоғамдық-саяси көзқарастарына қарамастан тек ғылыми мазмұнына қарай бағаланады.

4.8. Рецензент өзін қызықтыратын мақалаларды қарап шықпауы керек және оның мазмұнын жеке пайда үшін пайдаланбауы керек.

4.9. Рецензенттер журналдың редакциясына мақаланы қарау процесінде, егер бар болса, мүдделер қақтығысы туралы хабарлауға міндетті.